

THE GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF AMERICA

ARCHIEPISCOPAL ENCYCLICAL

Prot. No. 18/2021

Encyclical on the Feast of the Three Hierarchs and the Day of Greek Letters

January 30, 2021

*So, from the very beginning, we must examine each of their teachings,
to harmonize it with our ultimate purpose, according to the Doric proverb,
“testing each stone by the measuring-line.”*

(St. Basil the Great, ADDRESS TO YOUNG PEOPLE ON THE RIGHT USE OF GREEK LITERATURE)

To the Most Reverend Hierarchs, the Reverend Priests and Deacons, the Monks and Nuns, the Presidents and Members of the Parish Councils of the Greek Orthodox Communities, the Distinguished Archons of the Ecumenical Patriarchate, the Day, Afternoon, and Church Schools, the Philoptochos Sisterhoods, the Youth, the Hellenic Organizations, and the entire Greek Orthodox Family in America,

Beloved Brethren in the Lord,

The Day of Greek Letters is upon us, the Feast of the Holy Three Hierarchs: Basil the Great, John Chrysostom, and Gregory the Theologian. This Feastday was designed to settle the disputes about who was the greatest of the three. And the answer is ... they are all great!

The brilliance of these τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου Θεότητος, “the three great lamps of the Divine Threefold-Sun,” comes not only from their spiritual wisdom and teaching, but from their special appreciation for education in all its forms. Saints Basil and Gregory were graduates of the Academy of Plato. Saint John Chrysostom was regarded as the greatest rhetorician of his age, and studied with a pagan master of the art, Libanius the Sophist. The Three Hierarchs were not afraid of science and learning.

Each of them incorporated the very best from the world of their day, and showed the Church how to put knowledge in the service of faith.

We call Basil “Great,” because he exemplifies how a Hierarchy of the Church should excel in teaching, in pastoral care of all the flock, and in humility. We call John “Chrysostomos” – the “golden tongue,” because his preaching was so inspiring that his words were held more valuable to the soul than a ransom of kings. And we call Gregory “Theologian,” because his orations are filled with the true and Orthodox teaching of the Holy Trinity.

Each of these geniuses infused their spiritual work with all the precious elements they found in Greek Literature and Παιδεία. They all subscribed to the same Doric proverb cited by Saint Basil above, which Saint Gregory also repeats in his *Letter xxxviii*, and Saint John Chrysostom in his *Homily xxv*. The wise builder measures each stone as he constructs his house. And as we construct the houses of our souls, we must also measure the material we use. Is it edifying or merely entertaining? Is it wholesome and conducive to our spiritual growth?

The Three Hierarchs found in the libraries of Classical Greece a wealth of knowledge and instruction, and we may find the same for ourselves and our children. Let us celebrate their memory and honor their legacy, by recommitting to preserving our language, culture, and the vast treasure that is Hellenic Παιδεία, which is our rightful inheritance, following in the footsteps of the these “three great lamps of the Divine Threefold-Sun.”

With paternal love in Christ Jesus,

† ELPIDOPHOROS
Archbishop of America

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 18/2021

Ποιμαντορική ἐγκύκλιος γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἡμέρα τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων.

30 Ἰανουαρίου 2021

*«Εὐθὺς οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐπισκοπεῖν ἕκαστον τῶν μαθημάτων, καὶ συναρμόζειν τῷ τέλει προσήκε, κατὰ τὴν
Δωρικὴν παροιμίαν, τὸν λίθον ποτὶ τὰν σπάρτον ἄγοντας»
(Ἅγιος Βασίλειος ὁ Μέγας. Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο).*

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους καὶ Θεοφιλεστάτους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἱερεῖς καὶ Διακόνους, τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὶς Μοναχές, τοὺς Προέδρους καὶ τὰ Μέλη τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων, τοὺς Ἐντιμολογιωτάτους Ἄρχοντες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ Ἡμερήσια καὶ Ἀπογευματινὰ Σχολεῖα, τὶς Φιλοπτώχους Ἀδελφότητες, τὴν Νεολαία, τὶς Ἑλληνορθόδοξες Ὄργανώσεις καὶ ὁλόκληρο τὸ Χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

Προσφιλεῖς ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές ἐν Χριστῷ,

Ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ἑορτὴ τῆς Συνάξεως τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, εἶναι ἀφιερωμένη στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἡ ἑορτὴ αὐτὴ καθιερώθηκε ὡς ἀπάντηση στὴ διαμάχη τῶν τότε χριστιανῶν γιὰ τὸ ποιὸς εἶναι ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς τρεῖς. Καὶ βέβαια ἡ ἀπάντηση ποὺ δίδεται ἐορτάζοντας καὶ τοὺς τρεῖς μαζί εἶναι ὅτι καὶ οἱ τρεῖς εἶναι ἄριστοι χωρὶς καμμία διάκριση.

Ἡ λάμψη τῶν «τριῶν μεγίστων φωστήρων τῆς τρισηλίου Θεότητος» δὲν προέρχεται μόνο ἐξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας καὶ σοφίας τους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη ἐκτίμηση ποὺ εἶχαν στὴν ἐκπαίδευση καὶ στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος σπούδασαν στὴν Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος θεωροῦνταν ὡς ὁ μεγαλύτερος ρήτορας τῆς ἐποχῆς του, ἐνῶ

μαθήτευσε δίπλα στο μεγάλο μη χριστιανό φιλόσοφο Λιβάνιο το Σοφιστή. Οί Τρεις Ιεράρχες δὲ φοβήθηκαν τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴ μάθηση. Ἀντίθετα, ἔθεσαν τὰ ἐπιστημονικὰ εὐρήματα τῆς ἐποχῆς καὶ τὴ γνώση στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως.

Ὀνομάζουμε τὸ Βασίλειο «Μέγα», διότι ἀποτελεῖ πρότυπο ἱεράρχου στὴ διδασκαλία τῶν δογμάτων, μοναδικὸ στὴν ποιμαντικὴ φροντίδα χωρὶς προσωποληψία καὶ παράδειγμα ἀκεραιότητος καὶ ταπεινώσεως. Ἀποκαλοῦμε τὸν Ἰωάννη «Χρυσόστομο», διότι τὰ κηρύγματά του ἦταν μοναδικὰ καὶ ἐμπνευσμένα, πολυτιμότερα ἀπὸ τὸ χρυσὸ καὶ τὰ πολύτιμα πετράδια. Δίδουμε τὸ ἐπίθετο «Θεολόγος» στὸ Γρηγόριο, διότι τὰ συγγράμματα καὶ τὰ ποιήματά του εἶναι γεμάτα μὲ ὑψηλὰ θεολογικὰ νοήματα, πὺ ἐκφράζουν τὴν ἀλήθεια τῆς ὀρθόδοξης διδασκαλίας γιὰ τὴν Ἁγία Τριάδα.

Καὶ οἱ τρεῖς αὐτοὶ μεγάλοι διδάσκαλοι στόλισαν τὰ θεολογικά τους ἔργα μὲ πολύτιμα πετράδια, βγαλμένα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία καὶ τὴν Παιδεία. Καὶ οἱ τρεῖς χρησιμοποιοῦν τὴ ἴδια δωρικὴ παροιμία «τὸν λίθον ποτὶ τὰν σπάρτον ἄγοντας» δηλαδὴ «ἡ πέτρα τοποθετεῖται ἀκολουθώντας τὸ νῆμα τῆς στάθμης», τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος στὴν Ἐπιστολὴ 38 «Πρὸς Θεμιστίον», καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στὸ «Ὑπόμνημα εἰς τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους - Ὁμιλία 35». Ὁ σοφὸς οἰκοδόμος πρῶτα ὑπολογίζει καὶ συλλέγει τὰ ὑλικά πὺ χρειάζεται καὶ ἔπειτα ἀρχίζει τὴν οἰκοδομὴ. Ἔτσι καὶ κατὰ τὸ χτίσιμο τῶν ψυχῶν μας πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπολογίσουμε καὶ νὰ κατηγοροποιήσουμε τὰ ὑλικά πὺ θὰ χρησιμοποιηθοῦν. Κάποια εἶναι ἐποικοδομητικά, ἄλλα διασκεδάζουν καὶ εὐφραίνουν τὸν ἀκροατὴ, ἄλλα εἶναι χρήσιμα γιὰ παραινήσεις καὶ συμβάλλουν στὴν πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ὑγεία.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχες βρῆκαν θησαυροὺς γνώσεως καὶ σοφίας μελετώντας κείμενα τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων καὶ καλοῦν ὅλους μας νὰ τοὺς μιμηθοῦμε παραδίδοντας τὴν κληρονομία αὐτὴ στὰ παιδιά μας. Ἄς ἐορτάσουμε λοιπὸν σήμερα τὴ μνήμη τους ὑποσχόμενοι ὅτι θὰ καλλιεργήσουμε καὶ θὰ διατηρήσουμε τὴ γλώσσα καὶ τὸν πολιτισμὸ μας, αὐτὸν τὸν τεράστιο καὶ ἀνεκτίμητο θησαυρὸ πὺ ὀνομάζεται Ἑλληνικὴ Παιδεία. Αὐτὸ εἶναι τὸ αἶμα μας! Αὐτὴ εἶναι ἡ κληρονομία μας! Ἄς βαδίσουμε στὸ δρόμο πὺ χάραξαν οἱ «Τρεῖς μέγιστοι φωστῆρες τῆς τρισηλίου θεότητος»!

Μετὰ πατρικῆς ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

† Ὁ Ἀμερικῆς Ἐλπιδοφόρος

† Ὁ Ἀμερικῆς Ἐλπιδοφόρος